

Oktober 2019

Sunn hundeavl

– NKK trenger veterinærens hjelp!

Foto: iStock

Hund til
nytte og glede

**Norsk
Kennel Klub**

HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Foto: Vibeke Brath

Norsk hundeavl – veterinærens muligheter

Avl og oppdrett i Norge drives stort sett i liten skala og på hobbybasis. Derfor oppfatter ikke en del oppdrettere seg selv som nettopp dette, i hvert fall ikke før de har hatt flere kull. Deres første kontaktpunkt mht. holdninger rundt helse og velferd er ofte den lokale veterinæren, ikke NKK.

NKK arrangerer en egen kursserie for oppdrettere (Oppdretterskolen), holder foredrag om avl og helse for raseklubbene, og deler informasjons på nett og papir. Vi når imidlertid ikke alle oppdrettere denne veien. Blant annet har vi liten påvirkningskraft på oppdrettere som avler

utenfor NKK-systemet. Som fagperson har veterinæren en unik status hos hundeeieren, og so m regel stor innflytelse.

Veterinærens holdninger og helseinformasjon er derfor veldig viktig. Eierne du har inne på klinikken i dag med sin første valp, kan komme til å bli den største oppdretteren i sitt område – om noen år. Han/hun trenger tidlig å få sådd tanken om at helse og velferd er førsteprioritet hos en avls-hund. En veterinærer som har kontakt med mange hundeeiere/oppdrettere kan ha større effekt på framtidig hunde-helse enn én enkelt oppdretter.

Hvordan kan veterinæren hjelpe

Hvordan veterinæren forholder seg til den vanlige hundeeieren og oppdretteren, kan påvirke tankegang rundt helse, velferd og avl. Her er noen tips til hvordan en sunn tankegang kan fremmes.

Generell informasjon

♥ **Informert om evt. arvelig komponent når du diagnostiserer sykdom eller negativ atferd.** (eks: BOAS, atopi, aggresjon, overdreven skyhet, patellaluksasjon, HD, etc).

- Selv om det ikke foreligger arvbarehetstall, vil det at en sykdom forekommer hyppigere i en rase (eller linje) enn i andre, ofte bety at lidelsen har en arvelig komponent.

- Informer om at hunden kanskje ikke bør brukes i avl, selv om eier pr. i dag ikke planlegger dette. Be eier sjekke RAS (rasespesifikk avlsstrategi) og kontakte raseklubbens avlsråd, hvis han/hun ønsker å avle på hunden.

- Oppfordre til registrering av arvelig klinisk sykdom i DogWeb (se Screening-undersøkelser og rapportering av sykdom).

- Be eier informere hundens oppdretter om diagnosen.

♥ Oppdater klinikkens informasjonsskriv om sykdom, og få med om det foreligger en (mistenkt) arvelig komponent.

♥ Informer om oppdretters ansvar for fremtidig helse i rasen.

- Det kan være vanskelig å se negative sider ved egne hunder, og sammenhengen mellom avl på sin favoritthund og helse-situasjonen til hele rasen i framtiden.

- Snakk varmt om mentalt sunne, friske, rasetypiske hunder, selv om de kanskje ikke har en championittel.

- Anbefal NKKs Oppdretterskole.

- Fokus på helse og ærlighet smitter!

Ivareta avlstispas velferd

♥ NKKs Etske grunnregler for avl og oppdrett, punkt 7 (utdrag i punktform).

- Tispa skal være minst 18 mnd. ved paring.

- Hvis en tispe pares – og får valper – to ganger med mindre enn 12 måneders mellomrom, må det deretter gå minst 12 måneder til neste paring.

- En tispe skal ikke ha mer enn 5 kull

- Tispa bør i hovedregel ikke pares etter fylte 8 år.

- Unntak kan gjøres for 8-årig tispe hvis veterinærattest (eget skjema) vedlegges. Attesten må være under 1 mnd ved paring.

- Rasespesifikke hensyn skal tas. Tisper av noen raser bør kanskje tas ut av avl før 8 års alder.

- Tispa kan maksimalt føde ett kull etter fylte 8 år.

- Tispa skal ikke pares etter fylte 9 år.

- Anbefaling: Tispa bør få sitt første kull før fylte 6 år.

NKKs IT-verktøy vil plukke opp brudd på de etiske grunnreglene. Ved brudd vil oppdretter bli møtt med sanksjoner. Oppdretter er alltid ansvarlig for å holde seg oppdatert på NKKs regelverk, spesielt Etske grunnregler for avl og oppdrett.

♥ Veterinær må alltid informere eier hvis han/hun har grunn til å tro at en oppdretter vil bryte punkt 7, og fraråde dette.

Foto: Ole Walter Sundlo

Ikke foreta forhåndsbestille keisersnitt

♥ NKKs avlsstrategi

- «En tisper som ikke har evnen til å føde naturlig, pga. anatomi eller arvelig primær inert (manglende veer), bør utelukkes fra videre avl – uansett rase.»

- «Planlagte keisersnitt skal ikke foretas. Dersom oppdretter antar at tisper ikke vil være i stand til å føde naturlig skal hun ikke pares. En tisper som har hatt to keisersnitt skal ikke pares igjen.»

♥ **Veterinær må selvsagt hjelpe en hund som trenger akutt fødselshjelp,** men hundene må få lov til å forsøke å føde naturlig. Det er svært vanskelig å velge riktige avlsdyr hvis man ikke vet hvilke tisper (eller linjer av tisper) som kan føde naturlig. En oppdrettspraksis som baserer seg på bruk av timebestilte keisersnitt, strider mot regelverket.

♥ **Eiere som ønsker å forhåndsbestille keisersnitt** bør bli fortalt at dersom eier antar at tisper ikke kan føde naturlig, skulle den ikke vært paret i utgangspunktet.

♥ **Hvis du utfører keisersnitt på en tisper som du antar ikke er i stand til å føde naturlig** (primær inert uten spesiell årsak, uheldig/ufunksjonell anatomi), bør du sterkt fraråde eier å ha flere kull på tisper!

Screeningundersøkelser og rapportering av sykdom

♥ Rapportert arvelig klinisk sykdom

- Rapporteringen gjøres enkelt på nkk.no/dyrlege via Veterinærsystemet. Eier må ha gitt tillatelse til rapportering.

- Informasjonen blir tilgjengelig i databasen DogWeb, og er et avlsverktøy for oppdrettere som søker partner til sin hund. Den er også nyttig for valpekjøpere som søker etter foreldredyr, og gir raseklubbene en pekepinn på hva de bør jobbe med.

- Spesielt viktig er rapportering av rasetypisk sykdom/overdrevne eksteriortrekk som gir helseproblemer og dårlig hundevelferd.

- Registreringen er et supplement til Dyreidentitets diagnoseregister, Pyramidion, som gir informasjon om sykdomsproblematikk i hundepopulasjonen (registrerte og uregistrerte, renrasede og blandingshunder). Oppdrettere trenger imidlertid informasjon om arvelige/antatt arvelige sykdommer på *individbasis*. Registrering av arvelig klinisk sykdom er dermed en svært viktig del av NKKs avlsarbeid.

- Når sykdom registreres på nære slektninger, vil en hund i praksis benyttes mindre i avl, selv uten absolutte krav. Veterinæren vil således ha innflytelse hvilke hunder som brukes i avl.

♥ Rapportert skjelett lidelser

- Opptrer symptomer før alder for screeningundersøkelse, bør man rapportere inn lidelsen via eget skjema, evt. via Veterinærsystemet (nkk.no/dyrlege)

♥ Utfør screeningundersøkelser på korrekt måte

- Veterinær som har avtale med NKK om røntgenundersøkelser eller fastsettelse av patellastatus, skal registrere alle undersøkelsene sentralt hos NKK. Undersøkelsene skal utføres i henhold til de fastsatte prosedyrene.

- Undersøkelsesresultater som holdes tilbake vil undergrave undersøkelsene som gode avlsverktøy, og helsemessig

Råd til oppdrettere

Foto: Vibeke Brath

framgang hos rasene vil kunne utebli.

Hva sier du til en oppdretter som ber om råd ved avl?

Punktene listet under er et minimum av informasjon du bør gi oppdretter.

♥ Velg en funksjonelt frisk hund, fysisk og mentalt

- Hunden må være frisk uten å være avhengig av kirurgisk eller medisinsk behandling for arvelig eller antatt arvelig sykdom

♥ Velg avlsdyr som er bedre enn gjennomsnittet i rasen (helse og gemytt)

♥ Vær bevisst ditt ansvar som forvalter av rasens framtidige helse

- Be eierne besøke NKKs nettsider Helse om Avl og oppdrett. Der finner de informasjon om

- NKKs Etiske grunnregler for avl og oppdrett (punkt 7 om tispas velferd er spesielt viktig)

- NKKs avlsstrategi

- NKKs tips for valg av avlspartner

- NKKs Registreringsrestriksjoner for

- Oppdretterskolen

♥ Sjekk raseklubbens avlsanbefalinger (kan være strengere eller mer omfattende enn NKKs minstekrav) og klubbens RAS-dokument (Rasespesifikk avlsstrategi).

» Én veterinærer som har kontakt med mange hundeeiere/oppdrettere kan ha større effekt på framtidig hundehelse enn én enkelt oppdretter.

NKKs tanker rundt avl og helse

Foto: Cille H A Moe

NKK har en klart definert målsetning:

«Funksjonelt friske hunder med rasetypisk konstruksjon og mentalitet som kan leve et langt og lykkelig liv til glede for seg selv, sine eiere og samfunnet.» Vårt ønske er at veterinærene skal få mindre arbeid med å behandle arvelig betinget sykdom, som kunne vært forebygget gjennom bedre avlsarbeid. Vi trenger imidlertid din hjelp i dette arbeidet!

Norske myndigheter har ikke innført krav til oppdrettere, så lenge de holder seg innenfor hundeloven og dyrevelferdsloven. Enhver kan i utgangspunktet drive oppdrett som de selv vil. NKK og hundens veterinær blir dermed oppdretterens nærmeste rådgivere og «håndhevere» av hundehelse og -velferd.

Norsk hundehold er i en heldig posisjon i forhold til i mange andre land,

da de fleste reinrasede hunder i Norge er registrert i NKK. Antall uregistrerte rasehunder øker imidlertid også i Norge. NKK jobber kontinuerlig med helse og sunnhet, men har dessverre liten innflytelse på uregistrert avl. NKK er en frivillig medlemsorganisasjon. Det er derfor opp til hver enkelt oppdretter om de vil forholde seg til våre regler og krav, eller om de vil avle utenfor organisasjonen.

I utgangspunktet ønsker NKK å beholde oppdrettere og hunder i systemet, slik at disse kan nås med informasjon, og i det minste må tilfredsstillende grunnleggende krav til hundenes helse og velferd. Det er således en fin balanse mellom å sette nødvendige krav, men samtidig unngå så strenge krav at mange oppdrettere går sine egne veier.

Foto: iStock

» Vi ønsker å få flest mulig med oss i arbeidet for sunne, funksjonsdyktige hunder – både de som er registrert i NKK, og de som er utenfor.

» For å lykkes, er vi helt avhengig av veterinærens hjelp!

Foto: Vibeke Brath

Norsk Kennel Klub
Nordåsveien 5, 1251 Oslo
Postboks 52 Holmlia, 1201 Oslo

www.nkk.no

